

26.5.2014

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Itä-Suomen yliopistolta lausuntoa varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän esityksistä. Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston lastentarhanopettajakoulutus on antanut liitteenä olevan lausunnon.

Filosofinen tiedekunta kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja toteaa tiivistettynä seuraavaa:

6 luku, 27 § ja 28 §: Sosionomin koulutuksen saaneille on avattu reitit kahteen ammattinimikkeeseen: varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen sosionomi. Esitetään lisättäväksi seuraavaa: Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään on kelpoinen ainoastaan yliopistollisen pedagogisen koulutuksen saanut lastentarhanopettaja (pääaineena varhaiskasvatustiede tai kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus). – Varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä ja toimenkuvaa ei ole eritelty lainkaan. Lakiluonnoksen tekstissä olisi tuotava selvästi esiin, että pedagoginen vastuu on pedagogisen koulutuksen saaneella lastentarhanopettajalla.

6 luku, 31 § ja 33 §: Esitämme, että 31 §:ssä varhaiskasvatuksen erityisopettajan pohjakoulutuksena on oltava vähintään 27 §:n mukainen lastentarhanopettajan koulutus. Edelleen esitämme, että kelpoisuus 33 §:ssä mainittuun ammatillisiin johtotehtäviin on vähintään 27 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito. Varhaiskasvatuksen menestyksekkäs johtaminen edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa.

7 luku 37 §: Esitämme, että jokaisessa lapsiryhmässä on oltava vähintään yksi yliopistollisen pedagogisen koulutuksen (pääaineena varhaiskasvatustiede tai kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus) saanut lastentarhanopettaja. Näin ollen emme voi millään perusteella kannattaa 37 §:ssä esitettyä näkemystä siitä, että sosionomi voisi korvata lastentarhanopettajan.

Varadekaani

Pertti Väisänen

Liite

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston lastentarhanopettajakoulutuksen lausunto tiivistelmiseen

JOENSUUN KAMPUS
Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 JoensuuKUOPION KAMPUS
Yliopistonranta 1
PL 1627, 70211 KuopioSAVONLINNAN KAMPUS
Kuninkaankartanonk. 5
PL 86, 57101 SavonlinnaPuhelinvaihdte
0294 45 1111www.uef.fi

**Lausunto lakiluonnoksesta Kohti varhaiskasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston
lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti**

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11

1 luku

Yleiset säännökset

2 § Varhaiskasvatuksen määritelmä

Esitämme varhaiskasvatuksen määritelmäksi:

Institutionaalisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen kasvamista, kehittymistä ja oppimista sekä niiden tukemiseksi ja edistämiseksi välttämättä tarvittavaa lapsen hoitamista, kasvattamista ja opettamista suunnitelmallisena ja tavoitteisena pedagogisena prosessina.

Joissakin teksteissä on esitetty varhaiskasvatus-käsitteen ja päivähoito-käsitteen erottelua esimerkiksi siten, että iltapäivätoimintaa nimitettäisiin päivähoitoksi. Siinä tapauksessa iltapäivähoito sisältäisi varhaiskasvatuksesta ainoastaan hoidon osuuden. Tämä käytäntö olisi ristiriidassa tasa-arvotavoitteen kanssa, koska osa lapsista saisi pelkkää päivähoitoa ja toiset varsinaista varhaiskasvatusta.

Edellä kuvattu erottelu ja toiminta alentaisivat varhaiskasvatuksen statuksen ja varhaiskasvatuksen tavoitteiden tason. Käsitteiden varhaiskasvatus ja päivähoito erottaminen alentaisi varhaiskasvatustieteen tehtävää ja merkitystä, murentaisi alan pedagogisen koulutuksen määrän ja tason ja ns. päivähoitossa olevien lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen laadun sekä näiden lasten mahdollisuuden oppia, kehittyä ja sivistyä tasavertaisesti muiden lasten kanssa. Käsitteiden erottelu tulisi toteutuessaan vaikuttamaan yhteiskunnassa ja kulttuurissa vallitsevan varhaiskasvatusajattelun ja -tietoisuuden alentumiseen. Lisäksi käsitteiden erottelu sisältäisi ristiriitoja monen muun sivistystä ylläpitävän kansallisen ja kansainvälisen arvonäkökohdan kanssa.

3 § Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Luettaessa samanaikaisesti lausunnolla olevia varhaiskasvatuksen lakiluonnosta ja Luonnosta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiksi syntyy vaikutelma, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen väliin saattaa olla syntymässä kuilu arvojen ja kasvatuksen näkemysten suhteen. Esitämme, että lakiluonnosta vertailtaisiin esiopetussuunnitelman perusteiden luonnokseen.

Tavoitteiden esittelyssä korostuu lapsifokusoitunut suppea perspektiivi. Siksi esitämme, että ennen tavoitteiden luetteloa tulisi lyhyt kappale seuraavasti:

Tavoitteet perustuvat yleisesti hyväksytyihin varhaiskasvatuksen filosofisiin taustoihin, kulttuuriin, yhteiskunnallisiin ja globaaleihin lähtökohtiin. Hyvin koulutettujen hoitajien, kasvattajien ja opettajien tulee tuoda lasten elämään yhteiskunnan ja kulttuurin, sivistyksen ja hyvinvoinnin sisältö ja toiminta.

Esitämme seuraavia lisäyksiä:

1. tavoitteeseen lisätään: -- hyvinvointia, *sosiaalistumista ja sivistymistä*.
4. tavoitteeseen lisätään: --kasvatusympäristö, *materiaalit ja oppimisvälineistö*.
6. tavoitteeseen lisätään: --edistää *erilaisten* sukupuolten—
9. tavoitteeseen lisätään: -- vastuunalaiseen toimintaan, *demokraattisen ja moniarvoisen yhteiskunnan jäsenyyteen, globaaliin maailmaan ja kestävään ajatteluun*.
- 10–11..... sellaisenaan

Lisäksi esitämme 12. tavoitteeksi:

Lapsi saa aikuisilta rikasta ja monipuolista pedagogista varhaiskasvatusta, joka sisältää historialliselle perustalle, tulevaisuuden haasteille sekä tieteelliselle tiedolle rakentuvaa kestäväää varhaiskasvatusajattelua ja varhaiskasvatuskäytäntöä.

3 luku

Lapsen ja lapsen huoltajien asema ja oikeudet

11 § Oikeus varhaiskasvatukseen

Luonnoksen tekstissä sanotaan, että "Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen". Vastaavassa selitysosassa ehdotetaan, että "Pykälässä säädettäisiin niin kutsutusta subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen".

Esitämme, että lopulliseen lakiin oikeudesta varhaiskasvatukseen todetaan yksiselitteisesti, että "Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen".

Samassa pykälässä on selkeästi ilmaistava, että "Lapsella on oikeus päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettavaan kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen".

6 luku

Henkilöstön tehtävät ja kelpoisuusvaatimukset

27 § Varhaiskasvatuksen opettaja

28 § Varhaiskasvatuksen sosionomi

Pykälät 27 ja 28 osoittavat, että sosionomin koulutuksen saaneille on avattu reitit kahteen ammattinimikkeeseen: varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen sosionomi.

Tämä merkitsisi edelleen sosionomien määrän kasvamista päiväkodeissa ja samalla pedagogisen osaamisen vähentymistä. Mainittakoon, että varhaiskasvatustiede ja sosiaalipedagogiikka suuntaavat osaamista selkeästi eri alueille. Näistä varhaiskasvatustiede johtaa hoidon, kasvatuksen ja opetuksen pedagogisiin tehtäviin.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään on mielestämme kelpoinen ainoastaan yliopistollisen pedagogisen koulutuksen saanut lastentarhanopettaja (pääaineena kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus tai varhaiskasvatustiede).

Kunnista saatujen palautteiden mukaan kentälle tarvitaan nimenomaan pedagogisen koulutuksen saaneita lastentarhanopettajia. Muun muassa Pohjois-Savon OAJ:n paikallisyhdistys on kirjoittanut keväällä 2014 vetoomuksen, jossa todetaan, että useassa päiväkotiryhmässä ei ole enää pedagogisen koulutuksen saaneen lastentarhanopettajan osaamista. (Vetoomus lastentarhanopettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutusmäärien lisäämisestä Itä-Suomen, Oulun ja Jyväskylän yliopistoissa).

Varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä ja toimenkuvaa ei ole eritelty lainkaan. Lakiluonnoksen tekstissä olisi tuotava selvästi esiin, että pedagoginen vastuu on pedagogisen koulutuksen saaneella lastentarhanopettajalla.

31 § Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

33 § Varhaiskasvatuksen johtotehtävät

Lisäksi esitämme, että 31 §:ssä varhaiskasvatuksen erityisopettajan pohjakoulutuksena on oltava vähintään 27 §:n mukainen lastentarhanopettajan koulutus.

Edelleen esitämme, että kelpoisuus 33 §:ssä mainittuun ammatillisiin johtotehtäviin on vähintään 27 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito. Varhaiskasvatuksen menestyksekkäs johtaminen edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa.

7 luku

Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus

37 § Päiväkodin henkilöstön rakenne

Esitämme, että jokaisessa lapsiryhmässä olisi oltava vähintään yksi yliopistollisen pedagogisen koulutuksen (pääaineena varhaiskasvatustiede tai kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus) saanut lastentarhanopettaja.

Näin ollen emme voi millään perusteella kannattaa 37 §:ssä esitettyä näkemystä siitä, että sosionomi voisi korvata lastentarhanopettajan.

Savonlinnassa 22.5.2014

Työryhmä:

Ulla Härkönen, professori, varhaiskasvatus

Johanna Heikka, yliopisto-opettaja

Hilkka Luttinen, yliopisto-opettaja

Titta Kettukangas, yliopisto-opettaja

Lausunnon keskeinen sisältö lakiluonnoksesta Kohti varhaiskasvatusta Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11

1 luku, 2 §: Esitämme varhaiskasvatuksen määritelmäksi: *Institutionaalaisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen kasvamista, kehittymistä ja oppimista sekä niiden tukemiseksi ja edistämiseksi välttämättä tarvittavaa lapsen hoitamista, kasvattamista ja opettamista suunnitelmallisena ja tavoitteisena pedagogisena prosessina.*

1 luku, 3 § Esitämme, että ennen tavoitteiden luetteloa tulisi lyhyt kappale seuraavasti: *Tavoitteet perustuvat yleisesti hyväksytyihin varhaiskasvatuksen filosofisiin taustoihin, kulttuurisiin, yhteiskunnallisiin ja globaaleihin lähtökohtiin. Hyvin koulutettujen hoitajien, kasvattajien ja opettajien tulee tuoda lasten elämään yhteiskunnan ja kulttuurin, sivistyksen ja hyvinvoinnin sisältö ja toiminta.* – Yksittäisten sanallisten täsmennysten (lausunnossa) lisäksi esitämme 12. tavoitteeksi: *Lapsi saa aikuisilta rikasta ja monipuolista pedagogista varhaiskasvatusta, joka sisältää historialliselle perustalle, tulevaisuuden haasteille sekä tieteelliselle tiedolle rakentuvaa kestävää varhaiskasvatusta ja varhaiskasvatuskäytäntöä.*

3 luku, 11 §: Esitämme, että lopulliseen lakiin oikeudesta varhaiskasvatukseen todetaan yksiselitteisesti, että *Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen.* – Samassa pykälässä on selkeästi ilmaistava, että *Lapsella on oikeus päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettavaan kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.*

6 luku, 27 § ja 28 §: Sosionomin koulutuksen saaneille on avattu reitit kahteen ammattinimikkeeseen: varhaiskasvatuksen opettaja ja varhaiskasvatuksen sosionomi. Esitetään lisättäväksi seuraavaa: *Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään on kelpoinen ainoastaan yliopistollisen pedagogisen koulutuksen saanut lastentarhanopettaja (pääaineena kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus tai varhaiskasvatustiede).* – Varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäviä ja toimenkuvaa ei ole eritelty lainkaan. Lakiluonnoksen tekstissä olisi tuotava selvästi esiin, että *pedagoginen vastuu on pedagogisen koulutuksen saaneella lastentarhanopettajalla.*

6 luku, 31 § ja 33 §: Esitämme, että 31 §:ssä *varhaiskasvatuksen erityisopettajan pohjakoulutuksena on oltava vähintään 27 §:n mukainen lastentarhanopettajan koulutus.* Edelleen esitämme, että *kelpoisuus 33 §:ssä mainittuun ammatillisiin johtotehtäviin on vähintään 27 §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito. Varhaiskasvatuksen menestyksellä johtaminen edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa.*

7 luku 37 §: Esitämme, että *jokaisessa lapsiryhmässä on oltava vähintään yksi yliopistollisen pedagogisen koulutuksen (pääaineena kasvatustiede, erityisesti varhaiskasvatus tai varhaiskasvatustiede) saanut lastentarhanopettaja.* Näin ollen emme voi millään perusteella kannattaa 37 §:ssä esitettyä näkemystä siitä, että sosionomi voisi korvata lastentarhanopettajan.

Savonlinnassa 22.5.2014

Työryhmä: Ulla Härkönen, professori, varhaiskasvatus, Hilikka Luttinen, yliopisto-opettaja, Titta Kettukangas, yliopisto-opettaja, Johanna Heikka, yliopisto-opettaja